

дійсними в конкретному випадку. Більше того, розвинені країни світу мають значний досвід в цій сфері, але, тим не менш, суттєво зменшити обсяги протиправних дій не вдається.

У вітчизняному законодавстві відсутнє окреме виділення поняття "страхове шахрайство" і всі неправомірні дії в цій сфері можуть бути класифіковані як шахрайські. Сама ж українська практика свідчить про відсутність дієвих заходів, які б давали можливість уникати випадків страхового шахрайства, що обумовлено слабким розвитком самого ринку, недостатністю інформації з боку самих страховиків, невідповідність органів правопорядку для розгляду подібних справ.

Отже, для ефективної боротьби зі страховою злочинністю потрібні добра воля, бажання страхових компаній обмінюватися інформацією і формування масивів даних про об'єкти і суб'єктів підвищеного ризику. Також неможливо не приділити уваги ролі держави в даному процесі. Адже, страхування – це одна з найбільш важливих частин ринку фінансових послуг країни. Стан розвитку інституту страхування поряд з розвитком банківської системи і фондового ринку обумовлює розвиток фінансової системи країни в цілому. І держава зобов'язана охороняти один з важелів, який формує економіку країни, а саме: вдосконалювати законодавство в аспектах боротьби з шахрайством в страхуванні.

Насамкінець зауважимо, що злочинність, а тим більше її організовані прояви, неможливо остаточно перемогти, проте з нею можна та слід боротись.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Кримінальний кодекс України від 5 квітня 2001 р. [Текст]. - К.: Атіка, 2001. – 160 с.
2. Андрущенко, Л. В. Страхове шахрайство при здійсненні експортно-імпорتنих операцій [Текст] / Л. В. Андрущенко // Боротьба з організованою злочинністю і корупцією (теорія і практика). – 2007. – №16. – С. 251–257.
3. Барановський, О. І. «Відмивання грошей»: сутність та шляхи запобігання [Текст] / О. І. Барановський. – Харків: Форт, 2003. – 472 с.
4. Внукова, Н. М. Страхування: теорія та практика [Текст]: навчально-методичний посібник / Н. М. Внукова, В. І. Успенко, Л. В. Временко. - Х. : Бурун Книга, 2004. - 376 с.
5. Жабинець, О. О. Боротьба з шахрайством у страховій діяльності: стан, досвід, перспективи [Текст] / О. О. Жабинець // Інтеграція країн з перехідною економікою у світовий економічний простір: стан і перспективи: Матеріали міжнародної наукової студентсько-аспірантської конференції. – Львів, 2005. – С. 112-113.
6. Жилкина, М. С. Страхование мошенничества: Правовая оценка, практика выявления и методы пресечения [Текст] / М. С. Жилкина. – М.: Волтерс Клувер, 2005. – 192 с.
7. Письменная, Т. И. Мошенничество в страховании: СК стали вырубкой для неплатежеспособных заемщиков [Електронний ресурс] / Т.И. Письменная. Режим доступу: <http://www.tristar.com.ua>.
8. Первушкин, А.А., Копылов Е.С. Страховые мошенничества [Текст] А.А.Первушкин, Е.С. Копылов // Директор-Инфо. – 2004. – № 37. – С. 15-22.
9. Страхування [Текст]: підручник / Мін-во освіти і науки України, КНЕУ, Укр. фінансово-банківська школа ; ред. С. С. Осадець. - 2-е вид., перероб. і доп. - К. : КНЕУ, 2002. - 599 с.
10. Страхування [Текст]: Підручник / За ред. В.Д. Базилевича. – К.: Знання-Прес, 2008. – 1019 с.
11. National Insurance Crime Bureau [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.nicb.com>.
12. Coalition Against Insurance Fraud [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.insurancefraud.org>.
13. Бюро Страхових Історій [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.antiofman.ru>.

УДК 330.322

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ МЕХАНІЗМУ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМНИЦТВА

Андрієнко В.О.

Постановка проблеми в загальному вигляді. Безпека підприємництва є компонентом системи національної безпеки будь-якої країни. Саме підприємство є основним структуроутворюючим елементом економіки держави. Через систему податків,

субсидій, кредитів, цін держава реалізує свою політику, що може підвищувати або знижувати сумарну оцінку економічної безпеки підприємства. А, виходить, держава значною мірою визначає зовнішню економічну безпеку підприємства. Тому необхідність розробки та застосування механізму забезпечення економічної безпеки для кожного суб'єкта господарювання значною мірою посилить стійкість підприємств та їх конкурентоспроможність.

Проблема утворення сприятливого клімату в підприємницькому середовищі щодо економічної безпеки підприємництва набуває сьогодні особливого значення, стає вирішальним чинником, що визначає перспективи розвитку підприємництва та економічного розвитку країни в цілому. За ринкових умов господарювання будь-якому підприємству доводиться функціонувати у відкритому конкурентному середовищі, здійснювати комерційну діяльність на свій страх і ризик, під свою персональну відповідальність. За таких обставин дуже важливого, якщо не вирішального, значення набуває економічна безпека всіх суб'єктів підприємницької та інших видів діяльності, яка здатна зіграти виняткову роль у їх подальшій діяльності.

Необхідність постійного дотримання економічної безпеки кожного суб'єкта господарювання зумовлюється появою значної кількості комерційних структур різних організаційно-правових форм власності, наявність всіляких способів конкурентної боротьби, недосконалість законодавчої бази, слабкість державних структур, доступ до кредитних та інвестиційних ресурсів і багато інших причин. Рівень економічної безпеки будь-якого підприємства залежить від обрання найефективнішого механізму уникнення внутрішніх і зовнішніх загроз та ліквідації шкідливих наслідків окремих негативних складових виробничого середовища. Тому своєчасне забезпечення механізму належного рівня економічної безпеки підприємництва повинно бути не тільки інструментом визначення здатності підприємства до виживання, а й індикатором характеру та напрямків оздоровчих заходів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У науковій літературі питанню розкриття суті економічної безпеки підприємництва, його складових частин, індикаторів присвятили свої роботи такі вітчизняні вчені: Жаліло Я., Геєць В., Мунтіян В., Барановський О., Андрушків Б., Малюта Л., Конбутаєв М., Власюк О., Новіков О., Покотиленко Р., Пономаренко В., Клебанов Т., Черпов Н., Ковалев Д., Сухорукова Т. У цих дослідженнях розглянуті численні негативні явища в економіці України та шляхи покращання стану підприємницької діяльності, але в них не висвітлюється питання побудови чіткого механізму забезпечення економічної безпеки підприємства.

Формулювання цілей статті. Метою статті є визначення теоретичних та методичних засад механізму забезпечення належного рівня економічної безпеки підприємства, ідентифікація позитивних та негативних факторів, які впливають на фінансово-господарчу діяльність підприємства і його конкурентоспроможність та розробка комплексу організаційно-економічних заходів, спрямованих на створення надійної системи запобігання ризикам підприємницької діяльності.

Виклад основного матеріалу дослідження. Існує багато поглядів на визначення поняття «економічна безпека підприємства». Ці визначення значно відрізняють за змістом та різноманітністю підходів. На сьогодні немає єдиної думки з приводу термінів економічної безпеки підприємств. Серед різних тлумачень цих понять є наступні.

Економічна безпека підприємства, на думку таких науковців, як Д. Ковалев та Т. Сухорукова, - це захищеність його діяльності від негативного впливу зовнішнього оточення, а також здатність своєчасно усунути різноманітні загрози або пристосуватися до існуючих умов, які не відбиваються негативно на його діяльності.

Бендіков М. дає визначення економічної безпеки підприємства (господарючого суб'єкта) як захищеність його науково-технічного, технологічного, виробничого та кадрового потенціалу від прямих (активних) та непрямих (пасивних) загроз.

Капустін М. визначає економічну безпеку підприємства, як сукупність чинників, які забезпечують незалежність, стійкість, здатність к прогресу в умовах дестабілізуючих факторів.

На думку вітчизняного вченого Гаврилової О. В., економічна безпека підприємства – це такий стан корпоративних ресурсів і підприємницьких можливостей, за якого гарантується найбільш ефективно їхнє використання для стабільного та динамічного науково-технічного та соціально-економічного розвитку. Спосіб вирішення цих проблем полягає в запобіганні внутрішнім і зовнішнім негативним впливам, забезпеченні високого рівня конкурентоспроможності, економічної стабільності підприємства, а також сприянні підвищення рівня добробуту працівників.

Для своєї економічної безпеки підприємство використовує сукупність власних корпоративних ресурсів. Корпоративні ресурси — фактори бізнесу, що використовуються власниками і менеджерами підприємства для виконання цілей бізнесу. Серед них виділимо ряд ресурсів: ресурс капіталу; ресурс персоналу; ресурс інформації й технології; ресурс техніки та обладнання; ресурс прав.

Отже, підводячи підсумки, можна певною мірою назвати економічну безпеку сукупністю організаційно-правових, технічних, економічних, фінансових, інформаційно-аналітичних та інших методів, спрямованих на усунення потенційних загроз та створення умов для забезпечення ефективного функціонування суб'єктів підприємницької діяльності відповідно до їх цілей та завдань. Виявлення, запобігання небезпекам і загрозам, використання корпоративних ресурсів в непередбачуваній ситуації для попередження збитків, ухвалення ризикових рішень, боротьба з конкурентами та інше – це далеко не повний перелік заходів, які повинні вирішуватись керівництвом підприємств при забезпеченні їхнього стійкого розвитку і економічної безпеки.

Головною метою економічної безпеки підприємства є забезпечення його стійкого і максимально ефективного функціонування в даний час і забезпечення високого потенціалу розвитку і зросту підприємства в майбутньому. Найбільш ефективно використання корпоративних ресурсів підприємства, необхідне для виконання визначених цілей бізнесу, досягається шляхом запобігання погроз негативних впливів на економічну безпеку підприємства і досягнення наступних основних функціональних цілей економічної безпеки підприємства.

Економічна безпека підприємства характеризується сукупністю якісних і кількісних показників, найважливішим серед яких є рівень економічної безпеки. Рівень економічної безпеки підприємства — це оцінка стану використання корпоративних ресурсів за критеріями рівня економічної безпеки підприємства. З метою досягнення її найбільш високого рівня підприємство повинно провести роботу із забезпечення максимальної безпеки основних функціональних складових своєї роботи. Насамперед, категорія «економічна безпека підприємства» багатогранна та містить в собі декілька складових. Механізм забезпечення економічної безпеки підприємництва складається з комплексної координації роботи всіх його елементів та складових (рис. 1).

Рис. 1 Функціональні складові економічної безпеки підприємства

Фінансова складова є однією з провідних і вирішальних. Суть її полягає в досягненні найбільш ефективного використання корпоративних ресурсів підприємства.

Інтелектуальна й кадрова складові передбачають розвиток інтелектуального потенціалу підприємства та ефективне управління персоналом.

Техніко-технологічна складова забезпечує належний рівень застосування технологій, які б відповідали сучасним світовим аналогам щодо оптимізації виробничих витрат.

Політико-правова складова полягає в забезпеченні нормативно-правового захисту діяльності підприємства та дотриманні чинного законодавства.

Інформаційна складова передбачає інформаційно-аналітичне забезпечення усієї діяльності підприємства та необхідність розгляду усіх учасників виробничо-економічної діяльності підприємства - державу, конкурентів, споживачів.

Екологічна складова повинна бути направлена на мінімізацію забруднення довкілля, дотримання екологічних параметрів виробленої продукції.

Силова складова передбачає забезпечення фізичної безпеки працівників підприємства та збереження його майна.

Кожна з наведених функціональних складових економічної безпеки підприємства характеризується власним змістом, набором функціональних критеріїв і способами забезпечення.

Механізм забезпечення економічної безпеки підприємства з урахування усіх складових повинен містити комплекс заходів для досягнення максимально високого рівня стабільного функціонування суб'єкта господарської діяльності з метою отримання найбільшої прибутковості, забезпечення стійкості та перспективності бізнесу.

Тільки провівши належне дослідження взаємозв'язку структурних елементів економічної безпеки, можна обґрунтувати стратегію щодо механізму забезпечення відповідного рівня економічної безпеки. Відповідний рівень економічної безпеки формують різноманітні чинники, які в кожній галузі мають свою специфіку. Однак, є загальні типові чинники незалежно від форм власності та галузі виробництва. Систему чинників, які формують економічну безпеку підприємства наведено на рис. 2.

При створенні надійної системи запобігання ризикам підприємницької діяльності необхідно розробити довгострокову стратегію формування високого рівня економічної безпеки підприємства. За її основу слід брати основні та додаткові чинники, що передбачають належний механізм забезпечення економічної безпеки підприємства.

Стратегія економічної безпеки підприємства - сукупність найбільш значущих рішень, направлених на забезпечення прийнятного рівня безпеки функціонування даного підприємства. Звичайно розглядають три типи стратегічної безпеки підприємств: 1) орієнтовані на усунення існуючих або запобігання виникнення можливих загроз; 2) спрямовані на запобігання впливів існуючих або можливих загроз на предмет безпеки; 3) направлені на відновлення збитку, що наноситься.

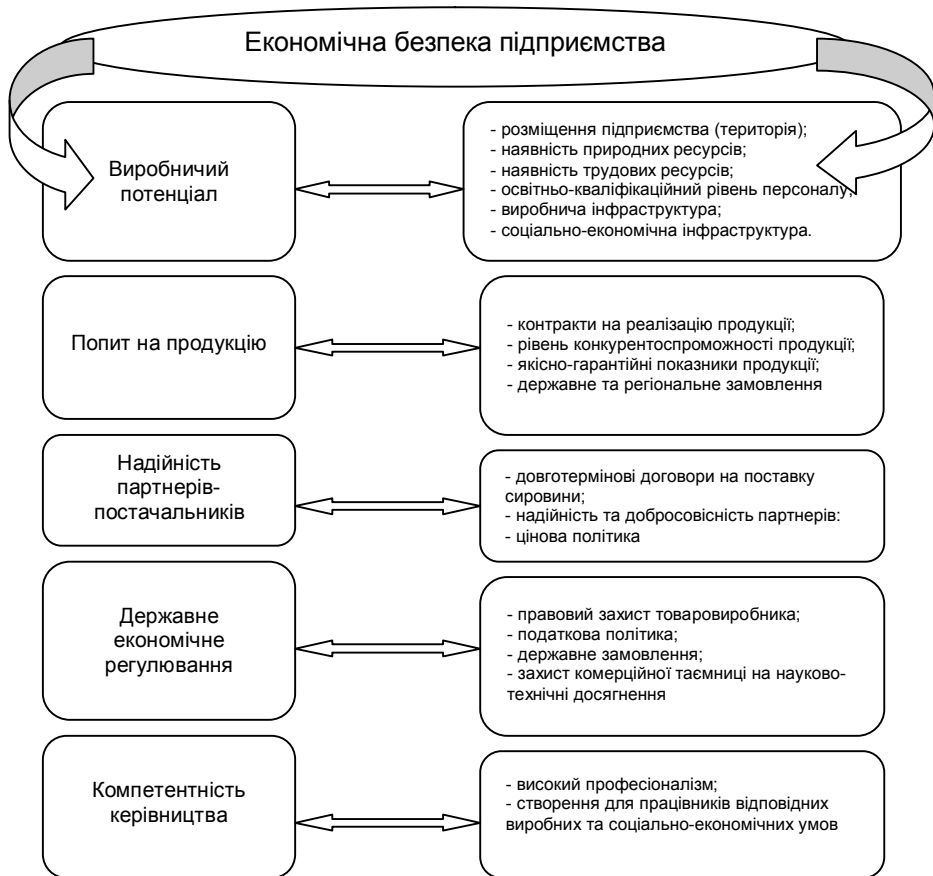

Рис. 2. Система чинників, які формують економічну безпеку підприємства

У кожного підприємства повинна бути своя програма забезпечення його економічної безпеки, що відповідає на наступні питання:

1. Що саме в господарській системі даного підприємства знаходиться під загрозою?
2. Які загрози існують в даний момент, які можуть з'явитися у короткостроковій або довгостроковій перспективі?
3. Які конкретні механізми негативного впливу загроз на підприємство загалом або конкретний об'єкт його економічної безпеки?
4. Яка повинна бути прийнята стратегія захисту від загроз?

З метою формування ефективного й адекватного вітчизняним умовам господарювання інструмента виявлення і прогнозування кризових явищ підприємства та визначення шляхів підвищення його економічної стійкості необхідно використовувати «тримірну діагностику рівня економічної безпеки підприємства», що залежить від трьох основних параметрів: поточної, тактичної та стратегічної економічної безпеки. Особливість цього підходу – рівень економічної безпеки залежить від певного проміжку часу.

Поточна економічна безпека передбачає відсутність дотримання загроз, здатних призвести до припинення життєдіяльності підприємства; дотримання необхідного рівня поточної безпеки є обов'язковою умовою функціонування підприємств. Для оцінки цієї складової запропоновано використовувати ряд фінансово-економічних показників, які

характеризують: рівень фінансової незалежності підприємства; стан ліквідності його активів; фінансово-економічні результати діяльності підприємства.

Тактична економічна безпека відображає здатність підприємства до відтворення у процесі реалізації ним господарської діяльності; характеризує ефективність організації виробничо-господарської й комерційної діяльності підприємства, раціональність використання його економічного потенціалу. Необхідно оцінювати такі основні складові: 1) виробничо-технічну, яка відображає ефективність використання основних і оборотних засобів підприємства у процесі здійснення ним виробничої діяльності; 2) інтелектуально-кадрову, що характеризує ефективність використання трудових ресурсів підприємства, позитивний ефект, який досягається в ході роботи промислово-виробничого персоналу та зумовлений раціональною організацією й мотивацією трудової діяльності; 3) комерційну, яка визначає маркетингову й постачальну тактику підприємства, залежить від ступеня ризику діяльності, що пов'язаний із реалізацією готової продукції та закупівлею сировини й матеріалів.

Стратегічна економічна безпека характеризує рівень економічного потенціалу підприємства, який обумовлює здатність підприємства до подальшого успішного функціонування та є підтвердженням правильності обраного напрямку розвитку.

Основні складові стратегічної безпеки підприємства: ринкова, яка відображає конкурентоспроможність підприємства на галузевому ринку, перспективи реалізації продукції підприємством; соціальна, що характеризує інтелектуально-кадровий потенціал; інноваційно-технологічна, яка характеризує ступінь відповідності рівня технологічного розвитку підприємства науково-технічному розвитку галузі народного господарства і світової економіки; сировинна і енергетична; екологічна.

Запропонований тримірний підхід найкраще відбиває теоретичну сутність економічної безпеки підприємства як його здатність до ефективного функціонування сьогодні й успішного розвитку в майбутньому.

Поняття «економічна безпека підприємства» необхідно ще розглядати і з різних позицій учасників виробничо-економічної діяльності – держави, конкурентів, споживачів. Розглянувши основні складові економічної безпеки підприємства не можна не сказати про тісний взаємозв'язок економічної безпеки держави та підприємства. Отже, економічна безпека є універсальною категорією, яка відбиває захищеність суб'єктів соціально-економічних відносин на усіх рівнях. Аналіз проблем економічної безпеки, пов'язаних з діяльністю конкретного підприємства, необхідно здійснювати у взаємозв'язку з функціонуванням, тобто можливостями підприємства виконувати ті або інші свої функції. Підприємство являє собою центр перетину фінансових, матеріальних, кадрових і інформаційних потоків, які відображають рух сировини, комплектуючих, обладнання, технологій, грошових готівкових і безготівкових платежів, продукції, що виробляється в умовах конкретного соціально-економічного і природного середовища.

Функціонування підприємства під впливом чинників зовнішнього середовища постійно схильне до небезпеки зриву або погіршення через можливе порушення регіональних, галузевих і міжгалузевих потоків, необхідного для його діяльності.

Ринкова конкуренція – боротьба фірм за обмежений обсяг платоспроможного попиту споживачів, що ведеться ними на доступних сегментах ринку.

Конкурентоспроможність підприємства – це відносна характеристика, що виражає відмінності розвитку даної фірми від розвитку конкурентних фірм за ступенем задоволення своїми товарами потреби людей і по ефективності виробничої діяльності. Конкурентоспроможність підприємства характеризує можливості і динаміку його пристосування до умов ринкової конкуренції.

Конкурентоспроможні компанії повинні виробляти і пропонувати ринкові товари, що задовольняють нестаток їх цільових споживачів. У протилежному випадку підприємства не можуть одержувати доходи, а виходить, бути конкурентоспроможним. Для того щоб задовольнити нестаток споживачів краще, ніж конкуренти, підприємства повинні скорочувати виробничий цикл і витрати, поліпшувати якість продуктів і послуг, зміцнювати співвідношення з постачальниками і споживачами, удосконалювати свої організаційні системи, щоб відповідна реакція на зміну споживчих смаків переваг була як можна швидкою. Інакше кажучи, для досягнення конкурентоспроможності підприємство повинне створювати і розвивати свої конкурентні переваги, що дозволять щонайкраще використовувати фінансові ресурси умовах макросередовища.

Отже, при вимірі конкурентоспроможності повинні враховуватися такі моменти: адаптивність організації до змін навколишнього середовища, конкурентні переваги і результати діяльності. Від стану конкретних підприємств залежать конкурентоспроможність продукції, рівень використання потужностей і ресурсів, фінансова й виконавча дисципліна, продумана політика ціноутворення. Економічна безпека держави є похідною забезпечення економічної безпеки підприємства. Конкурентоспроможність структурних одиниць обумовлює національну економічну безпеку, сприяючи престижеві держави на світовому ринку. З іншого боку, економічна безпека держави є базою, що визначає захищеність окремих виробничих одиниць.

Найбільший вплив на формування економічної безпеки підприємства справляє держава. Використовуючи прямі та непрямі прийоми втручання, вона регулює економічний і соціальний розвиток країни. Інтереси підприємства і держави не завжди збігаються. Їх спільним мірилом виступає економічна безпека. Проблема полягає у тому, що, створюючи базу для економічної безпеки держави, не завдати шкоди інтересам підприємства.

Серед найбільш суттєвих загроз забезпечення економічної безпеки підприємництва в Україні можна виділити такі: 1) корупційні дії посадових осіб і суб'єктів господарювання; 2) недобросовісна конкуренція при відсутності механізмів стримування відповідної поведінки з боку держави; 3) недосконалість бюджетної політики і деформація структури зайнятості та зменшення інтересу потенційних стратегічних інвесторів; 4) зростання рівня криміналізації суспільства через збільшення кількості економічних злочинів.

Недостатня і неадекватна політика органів державного управління у сфері економіки та забезпечення економічної безпеки бізнесу вже сьогодні призводить до таких негативних соціально-економічних наслідків, як: сповільнення темпів створення нових підприємств та зайнятості на них; зниження темпів збільшення обсягів податкових платежів до бюджету; погіршення рівня інвестиційної привабливості вітчизняної економіки; зростання кількості економічних злочинів і проникнення капіталів кримінального походження.

На рівні держави для посилення економічної безпеки підприємництва необхідно зробити досконалішими системи політичного та нормативно-правового забезпечення діяльності бізнесу в Україні, забезпечити роботу органів державного управління різних рівнів щодо створення рівних конкурентних умов на ринку для всіх суб'єктів підприємницької діяльності, забезпечення відповідного кадрового потенціалу національних підприємств та проведення дієвих заходів зайнятості в Україні для покращання економічної ситуації.

Система економічної безпеки – це "живий" організм, який потребує постійного контролю, вдосконалення та керування їм у зв'язку зі змінами та доповненнями у діючому законодавстві держави. У даний час багато організацій і фірм вживають заходів по

забезпеченню своєї економічної безпеки і запобіганню витоку інформації, що можуть використовувати конкуренти. З розвитком електроніки і широким застосуванням її в промислових цілях питання збереження конфіденційності знаходяться на першому місці. Неefективність чи слабка ефективність системи економічної безпеки підприємств і фірм пояснюється тим, що вони не організували захист інформації на належному рівні. Успішне функціонування фірми в умовах ринку обумовлено існуванням секретів і комерційної таємниці, що дозволяють реалізувати мети економічної діяльності, але: конкуренція стимулює розвиток несумлінної конкуренції, особливо в Україні. Усі працюючі підприємства – об'єкт інтересу криміналу.

Таким чином, формування конкурентного механізму і криміналізація економіки створюють необхідні умови функціонування суб'єктів господарювання, породжують необхідність захисту. Становлення приватної власності також викликає необхідність захисту, незважаючи на те, що держава повинна бути гарантом економічної безпеки діяльності всіх суб'єктів підприємництва.

Висновки. Проблема утворення сприятливого клімату в підприємницькому середовищі щодо економічної безпеки підприємництва набуває сьогодні особливого значення, стає вирішальним чинником, що визначає перспективи розвитку підприємництва та економічного розвитку країни в цілому. Економічна безпека – це характеристика, що будується на взаємовідносинах системи і середовища, як зовнішнього, так і внутрішнього. Механізм економічної безпеки підприємства повинен забезпечуватись з урахуванням умов, обмежень та критеріїв усіх основних учасників його виробничо-економічної діяльності.

У сучасних умовах складовою частиною комплексу мір повинна стати програма конкретних заходів, спрямованих на створення економічної безпеки підприємства. Очевидним є той факт, що забезпечення економічної безпеки підприємства є постійним циклічним процесом. На основі аналізу основних концепцій і теорій економічної безпеки підприємства запропонуємо основні характеристики процесу забезпечення економічної безпеки підприємства.

По-перше, це забезпечення економічної безпеки підприємства, яке слід розуміти як процес реалізації функціональних складової економічної безпеки з метою запобігання можливих збитків і досягнення максимального рівня економічної безпеки підприємства в даний момент часу й у майбутньому.

По-друге, засоби забезпечення економічної безпеки підприємства — це набір мір і система організації їхнього виконання і контролю, які дозволяють досягати найбільш високих значень рівня економічної безпеки підприємства.

По-третє, рівень економічної безпеки підприємства — це оцінка стану використання корпоративних ресурсів за критеріями рівня економічної безпеки підприємства. З метою досягнення найбільш високого рівня економічної безпеки підприємство повинне стежити за забезпеченням максимальної безпеки основних функціональних складових своєї роботи.

Література:

1. Конституція України // ВВР України. - 1996. - № 30.
2. Закон України «Про основи національної безпеки України» № 964-IV від 19.06.2003.
3. Закон України «Про захист економічної конкуренції» № 2210-111 від 11.01.2001.
4. Бендиков М. Экономическая безопасность промышленного предприятия (организационно-методический аспект) // Консультант директора. – 2000. - № 2. – С. 7-13.
5. Гаврилова О. В. Економічна безпека підприємства: основні концепції та проблеми // Найковий вісник НАУ. – 2004. – Вип. 2. – С. 23-25.
6. Гончаренко Л.П. Процес забезпечення економічної безпеки підприємства. // Довідник економіста. – 2004 - №12 – С. 23-34.
7. Ильяшенко С. Н. Составляющие экономической безопасности предприятия и подходы к их оценке // Актуальні проблеми економіки. – 2003. - №3. - С.11.

8. Капустин Н. Экономическая безопасность отрасли и фирмы // Бизнес-информ. – 1999. - № 11-12. – С. 45-47.
9. Ковальов Д., Плетнікова І. Кількісна оцінка рівня економічної безпеки підприємств // Економіка України. – 2001. - №4. – С.35-38.
10. Козаченко Г.В., Пономарьов В.П., Ляшенко О.М. Економічна безпека підприємства: сутність та механізм забезпечення: Монографія. - К.: Лібра, 2003 - 280 с.
11. Козаченко Г. В., Пономарьов В. П. Методологічні основи оцінки рівня економічної безпеки підприємства // Регіональні перспективи. – 2000. - №2-3. – С.104-108
12. Сухорукова Т. Проблеми економічної безпеки підприємства // Бізнес-інформ. — 1998. — № 4.— С. 61–65.
13. Факіна Н. П. Економічна безпека – найважливіша складова фінансової стійкості // Актуальні проблеми економіки. – 2003. - №8. – С. 111.
14. Шлыков В. В. Экономическая безопасность предприятия // ЭКО. - 2002. - №11. – С.94-97.

УДК 336.774

НАПРЯМКИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ОЦІНКИ КРЕДИТОСПРОМОЖНОСТІ ПОЗИЧАЛЬНИКА БАНКУ

Дутченко О.О.

Постановка проблеми в загальному вигляді. В період реформування економіки, одним з основних завдань діяльності підприємства – є підвищення їх економічної ефективності. Розвиток підприємств у даний період збільшує та відкриває всі проблемні моменти – це результати діяльності, бізнес-ризик, розміри підприємства (бізнесу), вплив галузевого фактору, прозорість ведення бізнесу.

Одним із шляхів розвитку бізнесу (підприємства) є залучення позикових коштів (кредитів). При наданні кредитів будь – який банк стикається з необхідністю оцінки кредитоспроможності позичальника. Ця процедура є обов'язковою, адже від її результатів залежить ефективність як окремої кредитної угоди, так і кредитної діяльності банку в цілому. Адекватна оцінка кредитоспроможності позичальника є однією з найважливіших умов успішної кредитної діяльності банку.

Сьогодні банківськими установами розробляються різні підходи щодо аналізу кредитоспроможності позичальника. Причому кожен банк розробляє власну методуку оцінки кредитоспроможності потенційного позичальника. Методики розробляються з урахуванням конкретних умов договору, спеціалізації банку та пріоритетів у його роботі, конкурентоспроможності та клієнтської бази, рівня економічної та політичної стабільності у державі тощо.

Кредитоспроможність позичальника залежить від багатьох факторів, тому аналізувати кожен з них непросто. Більша частина показників кредитоспроможності має за основу дані звітності на певну дату. Складністю є кількісна оцінка деяких факторів таких, наприклад, як репутація позичальника. Існує та використовується багато методів та підходів до вирішення даного питання. Їх комплексне використання робить оцінку кредитоспроможності позичальника такою, що найбільше відповідає реальності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Вирішенню проблем вдосконалення методики оцінки кредитоспроможності потенційного позичальника банку присвячені праці вітчизняних та зарубіжних науковців - Галасюк В.В., Галасюк В.В., Казакова І.І., Тен В.В., Чайковський Я.І., Литвин В.Г., Попова Т.М. та інші.

Формулювання цілей статті. Існуючи методики оцінки кредитоспроможності позичальника, на наш погляд, не враховують деякі фактори, що мають значний вплив на фінансовий стан та платоспроможність підприємства – позичальника. З метою підвищення якості оцінки кредитоспроможності позичальника ми пропонуємо більше акцентувати увагу на галузевих особливостях діяльності підприємства, розмірі бізнесу та оцінці якості менеджменту.